

Француз із Полісся знав кілька мов і куфайки не визнавав

Житель села Бутейки Сарненського району Рівненщини Ростислав Давидюк нещодавно видав книгу про історію своєї родини. Він записав розповіді кількох сотень людей у навколишніх селах. Результатом цієї праці стало дослідження під назвою «Давидюки: дорога у триста років. Генеалогія Давидюків та Кокор». У книзі є сюжети, на основі яких можна писати авантюрні романи. Один із них - про життєві мандри Василя Давидова, що знаний у poblіжніх селах як «світовий бродяга» та Француз

Маленький Босяк мріяв побачити Америку

Василь був третьою дитиною із семи у сім'ї Григорія та Марти Давидюків. Їхня родина мала прізвисько Босяки. Народився він у 1897 році.

Ростислав Давидюк: «Про Василя Француза можна написати книгу». Хлопчина змалечку відрізнявся допитливістю. Його ніколи не змушували вчитися, бо Василь сам мав величезне бажання пізнати навколишній світ. Батьки домовилися із сільським учителем, і син ходив до нього на заняття. Розраховувалися за науку продуктами. Малий Давидюк дуже любив читати, тому коли вже старшим пас худобу, то завжди мав із собою книжки та газети, в яких розповідалося про далекі екзотичні країни. Очевидно, ще у дитинстві в поліського фантазера з'явилася мрія побачити світ. І згодом він втілював її у життя.

За бунтівний, незалежний характер українця польська влада вважала його неблагонадійним.

Після Першої світової війни та нового переділу Європи село Бутейки Сарненського повіту потрапило до складу відродженої Польщі. Неповдалі проходив кордон із Радянською Україною. Для захисту від небезпечного сусіда польська армія взялася споруджувати дзоти. На їхнє будівництво — важкі та виснажливі бетонні роботи — з села відправили Василя, який на початку 1920-х одружився з дівчиною із сусіднього Великого Вербного Мартою Ситай, у них народився син Федір.

За бунтівний, незалежний характер українця польська влада вважала його неблагонадійним. Чоловік розумів, що рано чи пізно за свої погляди може потрапити до в'язниці. Тож він залишає сім'ю - дружину з маленьким сином — і через усю Польщу пробирається до західного кордону, тікає у Німеччину, а звідти — у Францію. Мріяв, щоб кінцевим пунктом його мандрів стала Америка.

Замість Штатів потрапив на Кубу

У Франції Василь Давидюк подружився з російськими емігрантами, які врятувалися від радянської влади, й змінив прізвище на Давидов, хоча згодом так і не зміг пояснити, для чого це зробив. Щоб дістатися до омріяних Штатів, переїхав у портове місто Марсель. Працюючи вантажником риби, вивчив французьку мову. Влаштувався матросом на судно, яке прямувало до Америки. Проте корабель ішов тільки до Куби. Якийсь час Василь проживав у цій країні, встиг вивчити іспанську, але злиденне життя та важка праця під пекучим сонцем на березі Карибського моря його не приваблювали, і поліський Одиссей вирішує повернутися у Францію. Домовляється з капітаном судна і пливе до Марселя.

Щоправда, і там він довго не затримався. Знання чотирьох мов — французької, російської, іспанської та польської — допомогло влаштуватися в екзотичну експедицію з вивчення пустелі Сахара. Згодом була ще й мандрівка загадковим Китаєм.

«Вредителя» вигнали з колгоспу

У роки нацистської окупації Франції Василь Давидов, щоб вижити, працював на німців. А після війни, наслуховавшись радянської агітації про щасливе та заможне життя в Радянському Союзі, вирішує повернутися додому. Чи, може, замучила ностальгія за рідним краєм? Зараз важко зрозуміти його мотиви. Є й версія, що українця депортували.

Хоча, найвірогідніше, їхав таки добровільно. Бо зібрав грошей, купив новий костюм, суконне пальто, шкіряні туфлі й капелюха і в 1947-му вирушив в Україну. За понад двадцять років мандрівного життя Василь Давидюк, точніше — уже Давидов, дуже змінився, але комуністична влада в країні, з якої втік, так і не змінилася. Ще на пропускному пункті радянські прикордонники забрали в нього всі гроші й речі, тож повернувся у рідні Бутейки, немов жебрак.

Як згадує син, батько дуже любив готувати оригінальні страви з картоплі, вермішелі та яєць, тільки не на плиті, а запікав у печі. Коли варив їсти, то співав французькі пісні.

Дружина Марта, яка сама виховала сина Федора, не прийняла чоловіка-бродягу. Так він і ходив гостем

то до сестри, то до брата, до інших родичів, не знаючи, що далі робити. За такий стиль життя отримав ще одне прізвисько — Гось, що у перекладі з польської означає «гість».

Зрештою Василь зійшовся з молодшою на 23 роки вдовою Ганною Кокорою, в якій був син Петро. Її

чоловік загинув на фронті. Жили вони, як зараз кажуть, у цивільному шлюбі. Щоб прогодувати сім'ю, іммігрант Давидов пішов працювати.

— Уявіть собі: освічений чоловік, який прожив стільки років за кордоном, знав кілька європейських мов, став у післявоєнній Україні звичайним безправним колгоспником, — розповідає пан Ростислав. — Він не мовчав, постійно висловлював своє невдоволення та обурення, тож невдовзі отримав ярлик «вредителя», згодом Француза взагалі вигнали з колгоспу. Добре, хоч не посадили.

За словами дослідника, на той час людина, позбавлена статусу колгоспника, відразу втрачала всі засоби до існування, адже їй обрізали до мінімуму земельну ділянку, не давали можливості обробляти свій город.

Тоді Василь влаштувався в ліспромгосп. Спочатку був охоронцем, але розумного сторожа швидко оцінили — й він став обліковцем деревини — бо ніхто не міг так правильно та швидко вирахувати кубатуру зрізаних дерев, як він.

По селі, як франт, ходив — у костюмі з краваткою

У селі Шпанів Рівненського району живе син Василя Давидова від другого шлюбу, Григорій Кокора, народжений у 1950 році. У телефонній розмові чоловік розповів кілька цікавих деталей про свого батька, який називав себе «світовим бродягою».

У дитинстві мене старші хлопці також дражнили Французом, — пригадує Григорій Васильович. — Батько був франтом, любив гарно одягатися. Тоді селяни в куфайках ходили, а він — у костюмі. Я ще грався його яскравими французькими краватками. Люди приходили до нас послухати неймовірно цікаві оповідки про життя за кордоном. Дехто не вірив, що там живуть не так бідно, як ми. Тата навіть брехуном обзивали, але він не ображався.

Якось Василь Француз сильно застудився й захворів на запалення легень. А через кілька літ після невдалого лікування у Степані майже повністю втратив слух. Отримав другу групу інвалідності й пенсію 8 карбованців 50 копійок. Як хочеш, так і живи на ці гроші.

Як згадує син, батько дуже любив готувати оригінальні страви з картоплі, вермішелі та яєць, тільки не на плиті, а запікав у печі. Коли варив їсти, то співав французькі пісні. Помер Василь Давидов у 1976-му, але його життєва одіссея збереглася для нащадків завдяки родинному літописцю Ростиславу Давидюку.

К. Гарбарчук